

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
17 november 2020
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp

Wetgevingsoverleg Jeugd / Jongeren met chronische en langdurige beperkingen en ontwikkelingsachterstanden op 23 november 2020

Geachte woordvoerders Jeugd,

Op 23 november aanstaande bespreekt de Tweede Kamer voor de laatste keer in de huidige samenstelling de begrotingsonderdelen Jeugd van VWS en J&V. Terugkijkend op deze kabinetsperiode hebben we gemengde gevoelens. De vele actieplannen die verschenen hebben de goede inhoud, ambities en doelstellingen. Niemand kan daar tegen zijn. We hebben echter steeds ook aandacht gevraagd voor het ontbreken of tekortschieten van de randvoorwaarden om deze ambities ook (volledig) waar te maken. Op dat vlak is nog te weinig verbetering zichtbaar en dat baart ons grote zorgen. Gelukkig gebeuren er ook goede dingen in het land. Op onze nieuwe website <https://www.brancheszorgvoorjeugd.nl/> geven we deze voorbeelden een podium. Er moeten door alle betrokkenen echter nog flinke stappen gezet worden om de ambities uit de Jeugdwet waar te maken.

Regionale samenwerking beter borgen

De Jeugdwet kent enkele weeffouten, in het bijzonder waar het de verankering van de (boven)regionale samenwerking tussen gemeenten bij de inkoop van jeugdhulp en jeugdbescherming, de zorgvuldigheidseisen bij inkoop, het borgen van faire tarieven, toezicht en geschilbeslechting betreft. Het kabinet erkent deze weeffouten nu en komt met wetsvoorstellen om ze aan te pakken. Zoals u weet¹, zouden de voorstellen wat ons betreft nog een stap verder mogen gaan, zoals begin dit jaar uitgewerkt in ons 9-punten-plan². We hopen dat het verzet door gemeenten niet leidt tot een verdere afzwakking van de voorstellen. Regionale samenwerking is namelijk een cruciale randvoorwaarde voor een goed werkend jeugdzorgstelsel. Door deze regionale samenwerking wettelijk te borgen, wordt veel ellende voorko-

¹ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2020/06/BGZJ-Brief-aan-Tweede-Kamer-voor-AO-Jeugd-23-juni-2020.pdf>

² <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2020/02/9-puntenplan-BGZJ-stelseldiscussie.pdf>

men. Een aanpak die zich alleen richt op regio's waar het niet goed gaat, zoals door sommige wethouders wordt bepleit, is onwenselijk: er kan dan altijd pas achteraf ingegrepen worden, als de schade al is aangericht. Er kunnen (en zullen) dan steeds nieuwe probleemregio's ontstaan, zoals dat nu al zes jaar in de praktijk gebeurt. Hoe de wettelijke regeling er precies uitziet, maakt ons niet eens zo veel uit, als het resultaat maar is dat de regionale samenwerking structureel op orde is en dit niet per incident bevochten hoeft te worden. Ook is het belangrijk dat de onafhankelijke positie en brede rol van de Jeugdautoriteit wettelijk wordt geborgd.

Continuïteit jeugdzorg in gevaar

De financiële druk op gemeenten en de jeugdhulp en jeugdbescherming blijft groot. De kranten staan vol over de tekorten bij gemeenten. Van onze leden horen we dat de gesprekken met gemeenten in veel regio's niet over transformatie en een beter functionerend zorglandschap gaan, maar vooral over het beperken van de tekorten. Daarbij worden regelmatig keuzes gemaakt die de transformatie eerder belemmeren dan bespoedigen en die ook grote impact hebben op kinderen en gezinnen, bijvoorbeeld omdat zij langer moeten wachten op passende hulp. De onderzoeken naar de jaarrekeningen van onze achterban geven een steeds zorgelijker beeld. Jeugdzorg Nederland constateerde op basis van onderzoek naar de jaarrekeningen over 2018: *“Bijna de helft van de zogenoemde systeempartijen scoort financieel onder de norm. Een derde maakt zelfs verlies.”* Intrakoop en Verstegen accountants concludeerden recent op basis van de jaarrekeningen over 2019: *“Steeds meer organisaties in de jeugdzorg staat het water aan de lippen. Bijna één op de drie draaide met verlies en de helft van de organisaties heeft te weinig reserves (solvabiliteit) om grote financiële tegenvallers op te vangen.”* De cijfers worden steeds slechter en er is geen enkele aanleiding om te verwachten dat deze trend vanzelf keert. Gemeenten moeten voldoende financiële ruimte hebben om jeugdhulp en jeugdbescherming te organiseren. Iedereen wacht op de uitkomst van het lopende onderzoek naar de benodigde financiële ruimte. Het is nu al duidelijk dat de op dit moment toegezegde extra middelen voor 2021 en 2022 ontoereikend zijn om alle knelpunten op te lossen en de transformatie mogelijk te maken.

Ambities hebben een – reële – prijs

Jeugdhulp en jeugdbescherming is mensenwerk. Om te kunnen investeren in personeel (om- en bijscholing, opleiding van nieuwe mensen, innovatie, ruimte voor loonontwikkeling) zijn langjarige afspraken nodig en daar horen structurele middelen en een passende indexatie voor loon- en prijsontwikkeling bij. Ook de ambities uit de diverse actieplannen en aanbevelingen van de Commissie De Winter, van kleinschaligere voorzieningen en kleinere groepen tot meer tijd voor passende zorg en reflectie bij jeugdprofessionals en meer contacttijd voor jeugdbeschermers, vragen om voldoende financiële slagkracht. Uit de opeenvolgende analyses van de jaarrekeningen blijkt echter dat die ruimte er nauwelijks is en alleen maar verder afneemt. De tarieven staan al langer onder druk, maar we zien nu dat het ook steeds moeilijker wordt om realistische indexaties te krijgen. Het gaat in de Tweede Kamer vaak over waardering voor medewerkers in de zorg. Zonder fatsoenlijke indexatie van de tarieven ontbreekt de ruimte om deze waardering tot uitdrukking te brengen. We pleiten er voor dat indexatie conform de OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) als bouwsteen in de AMvB 'reële prijzen Jeugdwet' wordt opgenomen.

Corona

In onze brief³ van afgelopen maandag 16 november 2020 gingen we in op de specifieke problematiek rond de coronacrisis. Het is van groot belang dat de landelijke regeling rond de continuïteitsbijdrage voor de jeugdhulp in deze tweede golf alsnog wordt voortgezet, omdat het alternatief dat sinds 1 juli jl. van toepassing is – de maatwerkaanpak van gemeenten – moeizaam of zelfs helemaal nog niet tot stand komt. Dat levert risico's op voor de continuïteit van jeugdhulp. Vorige week stelde de VNG de zogenaamde 'driesporenaanpak' vast die de administratieve explosie rond de coronaregelingen moet beteugelen. Om te voorkomen dat individuele gemeenten en regio's hun eigen interpretatie geven aan een landelijke oplossingsrichting – en gemeenten hebben wat dat betreft geen goed *track record* – roepen we op de driesporenaanpak een verplichtend karakter te geven. Anders ontsporen de administratieve verplichtingen alsnog.

De discussie over de maatregelen die nodig zijn om het stelsel beter te laten functioneren, bevindt zich in een cruciale fase. De voorgenomen wetswijzigingen lossen onze problemen niet morgen op, maar zijn wel noodzakelijk om het stelsel op termijn echt beter te laten functioneren. In de tussentijd moet er natuurlijk ook nog veel gebeuren, maar het is nu echt de hoogste tijd om een aantal weeffouten in de Jeugdwet te herstellen. We hopen dat u in de vier maanden die u nog resten tot de volgende Tweede Kamerverkiezingen oog blijft houden voor de urgentie rond de problemen in de jeugdhulp en jeugdbescherming. De problemen zijn te groot om door te schuiven naar de kabinetsformatie.

Met vriendelijke groet,
Namens de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ)

Frank Bluiminck
directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)

³ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2020/11/Brief-BGZJ-over-Financiele-en-administratieve-impact-corona-op-jeugdhulp.pdf>